ก 14146

เดลินิวส์

ฉบับที่ 23,313 วันอาทิตย์ที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2556 หน้า 4

ตรวจยีนหามะเร็ง 'เต้านม-รังไข่' รู้ก่อน ป้องกันได้ ลดเสี่ยงโรคร้าย!

ปัจจุบันโรคมะเร็งเป็นโรคที่สามารถป้องกันและรักษาให้หายขาดได้ หากสามารถวินิจฉัยได้ตั้งแต่เริ่มเป็น โดยใช้ "เทคโนโลยีการตรวจยีนเพื่อหาความเสี่ยงในการเป็นโรคมะเร็งในอนาคต" ซึ่งให้ผลแม่นยำเพื่อป้องกันโรคและรับการรักษาที่รวดเร็วหากตรวจพบโรคในระยะแรกเริ่ม

ทั้งนี้ ดร.นพ.ดลนิภัทร เดชสุพงศ์ *แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพันธุกรรม ศูนย์ Life Center โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท* เปิดเผยว่า ในประเทศไทยผู้ชายและผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคมะเร็งคล้าย ๆ กัน คือโรคมะเร็งปอด ตับ ลำไส้ สำหรับโรคมะเร็งเฉพาะผู้ชาย ได้แก่ มะเร็งต่อมลูกหมาก ส่วนผู้หญิงก็มีโรคมะเร็งเฉพาะ คือโรคมะเร็งเต้านม รังไข่และปากมดลูก ถึงแม้ว่าปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะก้าวหน้าไปมากแต่ก็ยังมีผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็งอยู่ ซึ่งมีปัจจัยหลายประการแต่ยังระบุชัดเจนไม่ได้ว่าแต่ละปัจจัยมีกี่เปอร์เซ็นต์ โดยหนึ่งในนั้นมีเรื่องของพันธุกรรมด้วย นอกจากนี้ยังมีเรื่องของสิ่งแวดล้อม อาหารการกิน และความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดโรคมะเร็ง

"พันธุกรรม" หรือ "ยีน" เป็นรหัสพันธุกรรมที่เราได้รับมาจากบิดามารดา โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้องกับพันธุกรรมที่พบในกลุ่มผู้หญิงส่วนใหญ่มีอยู่ 2 โรค คือ โรคมะเร็งเต้านมและรังไข่ ซึ่งผู้ชายก็เป็นมะเร็งเต้านมได้แต่พบได้ค่อนข้างน้อย และอีก 1 โรค คือมะเร็งลำไส้ใหญ่พบได้ทั้งในผู้หญิงและผู้ชาย มะเร็งทั้งหมดนี้เป็นโรคที่เกิดจากพันธุกรรมค่อนข้างชัดเจน หากมีประวัติคนในครอบครัวเป็น โอกาสที่เราจะเป็นโรคก็สูงขึ้น แต่สามารถตรวจพันธุกรรมได้ว่ามีความเสี่ยงที่จะเป็นมากน้อยแค่ไหนเพื่อรับคำแนะนำในการป้องกันโรค

คำว่ายีนเป็นหน่วยย่อยของรหัสพันธุกรรม คือยีนจะอยู่ในดีเอ็นเอ ซึ่งดีเอ็นเอของคนทุกคนจะได้รับมา 2 ชุด คือจากพ่อ 1 ชุด และจากแม่ 1 ชุด เวลาที่เราเกิดมาพ่อจะมีดีเอ็นเอผ่านมาทางสเปิร์ม ส่วนแม่มีดีเอ็นเอผ่านมาทางไข่ เมื่อผสมกันแล้วก็เกิดมาเป็นเรา ซึ่งดีเอ็นเอในเซลล์ทุกเซลล์ในร่างกายเหมือนกันหมด คือเป็นหน่วยเล็ก ๆ และแบ่งตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นหลายล้านเซลล์ในร่างกาย ฉะนั้นการตรวจมะเร็งที่เกิดจากพันธุกรรมไม่ว่าจะเอาเซลล์จากอวัยวะใดมาตรวจก็สามารถตรวจได้ และถ้ามีความผิดปกติก็จะสามารถตรวจเจอ

โรคมะเร็งเต้านมส่วนหนึ่งเกิดจากพันธุกรรมประมาณ 10-20 เปอร์เซ็นต์ของมะเร็งเต้านมทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 80-90 เปอร์เซ็นต์เกิดขึ้นมาเองโดยไม่มีประวัติครอบครัวเป็นมาก่อน ฉะนั้นถ้าผลตรวจว่าพันธุกรรมปกติก็ยังมีความเสี่ยงเท่าคนทั่วไปอยู่

การตรวจหามะเร็งเต้านม

ไม่ได้หมายความว่าตลอดชีวิตนี้จะไม่เป็นมะเร็งเต้านมเลย สาเหตุหนึ่งของการเกิดมะเร็งเต้านม คือมิวเตชั่น (Mutation) หรือความผิดปกติในรหัสพันธุกรรมของยีน BRCA ซึ่งมี 2 ตัว คือ BRCA1 และ BRCA2 มีหน้าที่หลักคือซ่อมแซมดีเอ็นเอที่เสียหายให้กลับสู่ปกติ เมื่อรหัสในดีเอ็นเอของยีน 2 ตัวนี้เปลี่ยนแปลงไปทำให้การทำงานผิดปกติ ดีเอ็นเอที่เสียหายไม่ได้รับการซ่อมแซม จึงมีโอกาสเกิดเป็นมะเร็งเต้านมและรังไข่สูงขึ้น

การเจาะเลือดตรวจยีนหาโรคมะเร็งที่เกี่ยวกับพันธุกรรมแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ *กลุ่มมะเร็งเต้านมกับรังไข่และมะเร็งลำไส้ใหญ่* ซึ่งมะเร็งเต้านมและรังไข่ถือเป็นโรคเดียวกัน เพราะเป็นยีนเดียวกัน อีกกลุ่มหนึ่งคือมะเร็งลำไส้ใหญ่ หลังจากเจาะเลือดไปแล้วใช้เวลาในการตรวจประมาณ 1-2 เดือน เนื่องจากการตรวจต้องมีการยืนยัน ซึ่งทางห้องปฏิบัติการต้องตรวจให้แน่ชัดว่าพบตรงไหนผิดปกติจริง ๆ จึงจะคอนเฟิร์มอีกครั้งหนึ่ง จึงใช้เวลานานไม่เหมือนกับการตรวจเลือด ตรวจน้ำตาลและไขมัน ที่ตรวจเช้าและบ่ายก็ได้รับผล แต่ข้อดีของการตรวจหาพันธุกรรมคือดีเอ็นเอเป็นสารพันธุกรรมที่ติดตัว

ดร.นพ.ดลนิภัทร เดชสุพงศ์

การตรวจดีเอ็นเอในต้องปฏิบัติการ

เรามาตั้งแต่เกิดไม่มีการเปลี่ยนแปลง ตรวจครั้งเดียวไม่ต้องตรวจซ้ำ เพราะตรวจซ้ำก็ที่ผลก็เหมือนเดิม

วิธีการตรวจคือ เจาะเลือด ซึ่งในเลือดประกอบไปด้วยเม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว ตลิ่งเลือด และน้ำเลือด โดยส่วนที่สำคัญคือตัวเม็ดเลือดขาว เพราะมีดีเอ็นเออยู่ในขณะที่เม็ดเลือดแดงไม่มี เราก็สกัดดีเอ็นเอจากเม็ดเลือดขาวและส่งไปตรวจที่ห้องแล็บ บางกรณีถ้าไม่ต้องการใช้ดีเอ็นเอจำนวนมากก็สามารถขูดจากกระพุ้งแก้มได้เหมือนกัน หรือถ้าเกิดใครกลัวการเจาะเลือดในการตรวจบางอย่างสามารถตรวจทางน้ำลายแทนได้ แต่

การกลายพันธุ์(mutation)ภายบนดีเอ็นเอปกติ ภาพล่างดีเอ็นเอที่กลายพันธุ์

การเจาะเลือด

การเจาะเลือดอาจจะเร็วกว่า ส่วนผลนั้นไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามก่อนเจาะเลือดไปตรวจปกติแล้วต้องซักประวัติเพื่อดูความเสี่ยงว่ามากน้อยแค่ไหน รวมทั้งอธิบายผลดีและผลเสียเพื่อให้คนไข้ตัดสินใจ เพราะการตรวจแบบนี้บางคนอาจจะไม่จำเป็น เช่น อยู่ตัวคนเดียวไม่มีญาติ มีแค่ญาติผู้ใหญ่อายุเยอะ ๆ ไม่มีรุ่นลูกรุ่นหลานเลย และพบว่าตัวเองเป็นมะเร็งเต้านม ซึ่งจุดประสงค์ที่เราจะตรวจคือต้องการทราบว่าเป็นมะเร็งเต้านมที่เป็นพันธุกรรมหรือเปล่า เพราะถ้าเป็นมะเร็งเต้านมที่เป็นพันธุกรรมมีโอกาสจะถ่ายทอดให้ลูกหลานได้จึงต้องนำลูกหลานมาตรวจด้วย แต่ถ้าไม่มีลูกหลานเลยผลการตรวจอาจจะไม่มีประโยชน์ แต่หากเป็นรุ่นลูกและมีประวัติพ่อแม่หรือป้าเป็นก็พากันมาตรวจได้ เพราะจะมีประโยชน์ในการป้องกันโรคที่จะเกิดขึ้นกับคนรุ่นหลังในอนาคตได้

ก่อนที่จะเกิดเป็นมะเร็ง ซึ่งวิ่งเข้าไปผลิตฮอร์โมนเพศหญิงหากตัดไปแล้วสามารถให้ฮอร์โมนทดแทนได้ ส่วนเต้านมหากตัดไปแล้วจะไม่สามารถให้นมบุตรได้ แต่สามารถผ่าตัดแบบสงวนเต้าคงความสวยไว้ได้โดยที่ไม่เสียรูปทรง ซึ่งบางกรณีอาจจะไม่ได้ตัดออกทันทีถ้าพบในอายุน้อย ๆ แต่ต้องตรวจร่างกายเป็นระยะ ๆ หรือถ้าตรวจแล้วความเสี่ยงยังไม่มีและยังไม่อยากตัดเต้านมอาจจะต้องพบแพทย์ถี่ขึ้นทุก 6 เดือน เพราะถ้าเจอความผิดปกติจะได้รับรักษา แต่ถ้าอายุถึงจุดหนึ่งความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจึงจะค่อยตัด หมอศัลยกรรมจะเป็นผู้พิจารณาอีกทีหนึ่ง

การตรวจยีนหาโรคมะเร็งทางพันธุกรรมสะดวกเพราะไม่ต้องงดน้ำงดอาหาร แต่ควรนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ และเมื่อเราทราบคำทำนายแล้วว่าในอนาคตจะต้องเป็นโรคมะเร็งทางพันธุกรรม อันดับแรกอย่าเครียดมากหรือกังวลมากเกินไป โรคมะเร็งยิ่งตรวจเจอเร็วยิ่งดีจะได้รับการรักษาที่ได้ผลดีกว่า เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีทันสมัยโรคมะเร็งหลายอย่างสามารถรักษาหายขาดได้ และสิ่งสำคัญคือบางทีเราอาจจะลืมถามผู้ใหญ่ที่บ้านว่าในครอบครัวมีโรคประจำบ้านอะไรบ้าง หรือถ้าถามไปแล้วพบว่ามีเป็นหลายคนสามารถปรึกษาแพทย์เพื่อป้องกันและรักษาให้ทันท่วงที โดยเฉพาะเดือนนี้เป็นเดือนของแม่ อย่าลืมดูแลสุขภาพของท่านและครอบครัวให้ห่างไกลจากโรคมะเร็งร้าย.